

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	16 Hydref 2023	
Swyddog Arweiniol	Helen MacArthur, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau)	
Swyddog Cyswilt	Helen Howard, Pennaeth Cyllid a Chaffael	
Pwnc	Alldro Dros Dro 2023/24	

PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1 Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am ragolygon gwariant cyfalaf a refeniw 2023/24, fel yr oeddent ar 30 Tachwedd 2023.

CRYNODEB GWEITHREDOL

- 2 Cafodd y gofyniad cyllideb net ei gymeradwyo gan yr Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2023. Cadarnhaodd hyn ofyniad net o £44.394 miliwn i'w ariannu gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol. Yn ogystal, cymeradwyodd yr Awdurdod fesurau anghylchol er mwyn mynd i'r afael â'r diffyg sylfaenol, gan gynnwys gohirio gwariant a defnyddio cronfeydd wrth gefn.
- 3 Rhagwelir y bydd y gwariant gwirioneddol yn £45.331m, gan gynnwys costau sy'n gysylltiedig â phrosiectau amrywiol, setliadau cyflog cenedlaethol sydd uwchlaw'r ddarpariaeth gyllidebol, a phwysau cyffredinol oherwydd chwyddiant. Bydd defnyddio'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, y gronfa gyffredinol, a'r darpariaethau yn lliniaru'r costau ychwanegol ac nid ydym yn rhagweld y bydd angen ardoll atodol.
- 4 Cymeradwyodd yr Awdurdod gyllideb gyfalaf 2023/24 o £6.532m ar 16 Ionawr 2023. Roedd hyn yn cynnwys £3.00m i brynu tir ar gyfer y ganolfan hyfforddi arfaethedig, a disgwylir i hyn gael ei gwblhau yn ystod chwarter olaf 2023/24. Hefyd, mae cyllid o £0.625m wedi'i drosglwyddo ymlaen o 2022/23. Mae'r rhaglen gyfalaf dan bwysau cost ac felly mae rhai cynlluniau yn cael eu blaenoriaethu er mwyn aros o fewn y cyllid sydd ar gael. Rhagwelir y bydd y gwariant yn £5.29m a gofyniad i drosglwyddo £1.42m o gyllid ymlaen.

ARGYMHELLION

5 Gofynnir i'r Aelodau:

- (i) nodi'r blaenamcanion alldro refeniw a chyfalaf drafft ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24, fel y manylir yn eu cylch o fewn yr adroddiad;
- (ii) nodi'r risgiau sy'n gysylltiedig â chwyddiant ac â materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi; a
- (iii) chymeradwyo'r defnydd o gronfeydd wrth gefn cyffredinol a rhai wedi'u clustnodi.

ARSYLWADAU GAN Y PANEL GWEITHREDOL/PWYLLGOR ARCHWILIO

6 Nid yw'r adroddiad hwn wedi cael ei ystyried gan yr Aelodau o'r blaen.

CEFNDIR

- 7 Bob blwyddyn, mae'n rhaid i'r Awdurdod bennu cyllideb refeniw gytbwys sydd â chymeradwyaeth yr Awdurdod llawn. Cafodd y gyllideb derfynol ar gyfer 2023/24 ei chymeradwyo gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2023. Cadarnhaodd hyn ofyniad cyllideb refeniw net o £44.394 miliwn i'w ariannu gan yr awdurdodau lleol cyfansoddol. Roedd hyn yn cynnwys newidiadau i lif yr £1.08m o gyllid cymorth gan Lywodraeth Cymru ar gyfer pensiynau diffoddwyr tân. Yn flaenorol, roedd yn cael ei dalu'n uniongyrchol i'r Awdurdod ond ers 1 Ebrill 2023 mae'n cael ei ariannu drwy'r awdurdodau lleol cyfansoddol.
- 8 Wrth bennu'r gyllideb, er mwyn sicrhau cydbwysedd ariannol o fewn 2023/24 fe wnaeth yr Aelodau hefyd gymeradwyo ystod o fesurau anghylchol sydd wedi cael effaith ar gyflwyno'r gwasanaethau ac ar gapasiti corfforaethol. Roedd y rhain yn cynnwys gohirio gwariant a defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol a rhai a glustnodwyd; camau a oedd yn angenrheidiol er mwyn mynd i'r afael â cholli £0.4m o incwm grant gan Lywodraeth Cymru oherwydd contract Airwave, pwysau hysbys eraill, yn ogystal ag ansicrwydd yn ymwneud â thrafodaethau cyflog cenedlaethol.
- 9 Aseswyd bod y gofyniad cyllideb gyfalaf yn £6.532m ac fe'i cymeradwywyd gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 16 Ionawr 2023. Ers hynny, mae rhaglen 2022/23 wedi llithro gan arwain at gynlluniau sydd werth £0.625m yn parhau i 2023/24.
- 10 Mae'r adroddiad hwn yn rhoi gwybodaeth am y sefyllfa alldro ddrafft o ran gwariant cyfalaf a refeniw ar gyfer blwyddyn ariannol 2023/24.

GWYBODAETH

Y GYLLIDEB REFENIW

- 11 Mae costau staff yn cynrychioli 72% o'r gwariant gros. Y gyllideb staffio ar gyfer 2023/24 yw £31.872m ac mae'n cynnwys mesurau a gyflwynwyd bryd hynny er mwyn cadw gwariant o fewn y gyllideb a gymeradwywyd. Fodd bynnag, wrth bennu'r gyllideb, nodwyd hefyd bod y trafodaethau cyflog cenedlaethol ar gyfer yr holl staff yn dal i gael eu cynnal; a nodwyd bod hyn yn berthnasol i 2022/23 yn ogystal â 2023/24 ar gyfer staff sy'n cael eu cyflogi ar delerau ac amodau'r llyfr llwyd (staff gweithredol).
- 12 Roedd y broses o bennu'r gyllideb yn cynnwys rhagdybiaeth y byddai dyfarniadau cyflog ar gyfer 2023/24 i'r holl staff yn 4%. Y cynnig cyflog terfynol a gytunwyd ym mis Tachwedd 2023 ar gyfer staff llywodraeth leol oedd codiad o £1,925 ar draws pob gradd, sy'n cyfateb i oddeutu 6.6%.
- 13 Cafodd dyfarniad cyflog y diffoddwyr tân ei setlo ym mis Chwefror 2023. Cadarnhaodd hyn fod ffigwr o 7% wedi'i dderbyn ar gyfer swyddi diffodd tanau a rheoli diffoddwyr tân o fis Gorffennaf 2022, gyda 5% arall o 1 Gorffennaf 2023 ymlaen. Roedd y setliadau hyn yn uwch na'r rhagdybiaethau cynllunio o 5% a 4% a ddefnyddiwyd wrth osod y gyllideb.
- 14 Mae'r rhagolygon sydd ddim yn ymwneud â chyflogau yn adlewyrchu'r pwysau anochel a hysbys a wynebier o ran costau TGCh, atgyweirio a chynnal a chadw adeiladau a chostau tanwydd. Fodd bynnag, mae ansicrwydd pellach yn parhau oherwydd pwysau chwyddiant cyffredinol a materion yn ymwneud â'r gadwyn gyflenwi sy'n arwain at wariant uwchlaw'r gyllideb a ragwelwyd.
- 15 Er bod y rhan fwyaf o'r gwariant yn cael ei ariannu o ardoll yr awdurdodau cyfansoddol, mae incwm gan Lywodraeth Cymru yn cael ei dderbyn ar gyfer gweithgareddau sy'n cael eu hariannu gan grantiau, yn ogystal ag ailgodi tâl gan gyrff eraill mewn perthynas â'r defnydd o'n hadeiladau.
- 16 Mae costau ariannu cyfalaf yn cynnwys costau benthyca a thaliadau refeniw ar gyfer defnyddio asedau cyfalaf. Rhagwelir y bydd tanwariant yn y gyllideb hon oherwydd yr oedi wrth gwblhau prosiectau cyfalaf.

ALLDRO REFENIW

- 17 Mae'r adroddiad yn rhagweld gorwariant o £0.937m. Mae'r dadansoddiad i'w weld isod.

	Cyllideb (£m)	Rhagolwg (£m)	Amrywiant (£m)	Amrywiant (%)
Gweithwyr	31.872	31.578	(0.294)	-0.92%
Eiddo	3.516	4.092	0.576	16.38%
Cludiant	1.271	1.416	0.145	11.46%
Cyflenwadau	5.419	6.806	1.387	25.59%
Taliadau Trydydd Parti	0.305	0.323	0.018	5.69%
Ariannu Cyfalaf a Thaliadau	3.129	2.304	(0.825)	-26.36%
Incwm	(1.118)	(1.188)	(0.070)	6.32%
Alldro a Ragwelir	44.394	45.331	0.937	2.11%

COSTAU GWEITHWYR

- 18 Mae costau gweithwyr yn rhan sylweddol o'r gyllideb (72%) ac yn cynnwys cyflogau, costau pensiwn, cost recriwtio a hyfforddi, a gwasanaethau gweithwyr, megis gwasanaethau iechyd galwedigaethol. Wrth gymeradwyo'r gyllideb yn derfynol ym mis Ionawr 2023, cymeradwywyd ystod o fesurau gan yr Aelodau i gyfyngu ar y gwariant ar staff. Nid yw'r rhain yn gylchol eu natur, ac maent yn cynnwys mesurau fel peidio â llenwi swyddi gwag o fewn y strwythur a gymeradwywyd, a chyfyngu ar y cynnydd a ragwelwyd o ran recriwtio i orsafoedd dyletswydd rhan amser.
- 19 Rhoddwyd strwythur staffio newydd ar waith ym mis Mehefin 2023 ac mae'r swyddi hyn yn parhau i fod yn hanfodol i gyflawni'r amcanion corfforaethol. Mae arbedion cost y swyddi gwag wedi lliniaru ychydig ar y costau uwch sy'n gysylltiedig â'r dyfarniadau cyflog a goramser.
- 20 Mae camau yn parhau i gael eu cymryd er mwyn cynyddu nifer y diffoddwyr tân dyletswydd rhan amser, a hynny er mwyn mynd i'r afael â materion argaeledd, ond gan gofio cyfyngiadau'r gyllideb.
- 21 Yn ogystal, parhaodd y gwaith o benodi i swyddi gwag arbenigol a chynnal capasiti yr ochr weithredol. Er y gwnaethpwyd arbedion yn 2023/24 trwy gadw swyddi'n gwag a phenodi i swyddi yn hwyrach yn y flwyddyn, defnyddiwyd yr arian i gynnal argaeledd ac i fynd i'r afael â salwch mewn meysydd gweithredol.
- 22 Fel sy'n wir gyda chyrrff llywodraeth leol eraill, derbyniwyd ad-daliad untro gan Gronfa Bensiwn Clwyd mewn perthynas â chyfraniadau pensiwn gan y cyflogwr, a hynny yn dilyn y prisiad actiwaraid. Roedd hyn yn £0.503m.
- 23 Cyfanswm y tanwariant net o ran costau gweithwyr yw £0.294m, ac mae dadansoddiad pellach isod:

Costau Gweithwyr	£m
Dyfarniadau cyflog uwchben y gyllideb	0.730
Arbedion oherwydd swyddi gwag yn ystod y flwyddyn	(1.034)
Oriau ychwanegol i dalu am ddyletswyddau gweithredol - gan gynnwys salwch	0.620
Costau eraill yn ymwneud â gweithwyr	(0.089)
Rhagamcan costau pensiwn	(0.521)
Tanwariant a ragwelir	(0.294)

COSTAU NAD YDYNT YN GYFLOGAU

- 24 Mae'r gyllideb ar gyfer costau nad ydynt yn gyflogau yn wynebu pwysau sylweddol. Mae'r rhain yn cynnwys ansefydlogrwydd parhaus costau tanwydd oherwydd materion pris a chyflenwad. Mae argaeledd a chostau nwyddau eraill yn peri pryder hefyd, fel cyflenwadau adeiladu, offer TGCh a darnau ar gyfer y fflyd, yn enwedig o ystyried cymhlethdod y cadwyni cyflenwi ac ansicrwydd byd-eang.
- 25 Mae gwariant nad yw ar gyflog cael ei adolygu'n barhaus gan ddeiliaid y gyllideb, a hynny er mwyn sicrhau bod y blaenamcanion yn parhau i fod yn rhesymol ac er mwyn rheoli costau na ellir eu hosgoi.

Eiddo

- 26 Rhagwelir gorwariant o £0.576m o ran costau eiddo. Mae hyn yn bennaf oherwydd y cynnydd mewn costau gwasanaethu a chynnal a chadw, yn ogystal â chwblhau gwaith a oedd fod i gael ei wneud yn 2022/23. Defnyddir cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi i wrthbwysu costau gwaith 2022/23.
- 27 Mae ffigurau'r gyllideb yn cynnwys y costau rhagarweiniol y cytunwyd arnynt mewn cyfarfod blaenorol sy'n gysylltiedig ag arolygon safle ar gyfer y pryniant tir arfaethedig a datblygu'r achos busnes ar gyfer canolfan hyfforddi newydd (£0.25m).
- 28 Mae ansefydlogrwydd y farchnad a'r cynnydd yng nghostau nwy a thrydan yn her ariannol fawr i'r Awdurdod. Ar hyn o bryd, mae'r costau a ragwelir wedi'u cadw o fewn y gyllideb ac maen nhw'n cael eu monitro fel rhan o'r cytundeb lefel gwasanaeth gyda Heddlu Gogledd Cymru.
- 29 Mae'r Awdurdod wedi elwa o ostyngiad i ardrethi annomestig cenedlaethol yn dilyn llwyddiant apeliadau ardrethu. Y tanwariant yn y maes hwn yw £0.18m.

Cludiant

- 30 Mae'r gyllideb cludiant yn rhagweld amrywiant o £0.146m. Mae'r costau cynyddol sy'n gysylltiedig â thanwydd (olew, diesel a phetrol) ac argaeledd a chostau darnau ac atgyweiriadau cerbydau yn rhoi pwysau ar y gyllideb hon.

Cyflenwadau

- 31 Y gyllideb cyflenwadau net yw £5.349m a'r gorwariant a ragwelir ar hyn o bryd yw £1.387m, sy'n cynnwys mentrau yn ystod y flwyddyn a fydd yn cael eu hariannu o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd. Mae'r maes gwariant hwn yn cynnwys meysydd sy'n hanfodol i'r busnes, fel prynu offer a chyfarpar diogelu personol (PPE) ar gyfer yr ochr weithredol, trwyddedau TGCh hanfodol, y contract Firelink ac yswiriant.
- 32 Mae pwysau chwyddiant sylweddol ar nifer o feysydd sy'n hanfodol i'r busnes, ac mae camau yn cael eu cymryd i liniaru ac i gyfyngu ar y rhain, lle bo hynny'n bosibl.
- 33 Mae'r elfen gwariant fwyaf yn ymwneud â'r contract Firelink cenedlaethol sydd â chost flynyddol o £0.84m. Dyma'r contract gwasanaethau brys sy'n galluogi i bartneriaid yn y gwasanaethau brys gyfathrebu, rhyngweithio, ac ymateb i ddigwyddiadau. Bydd hwn yn cael ei ddisodli gan Raglen Cyfathrebu Symudol y Gwasanaethau Brys (ESMCP) a fydd yn gwella llais a data ar draws y gwasanaethau brys. Fodd bynnag, ar hyn o bryd nid yw'r dyddiad gweithredu ar gyfer ESMCP yn hysbys, a'r contract Firelink yw'r unig ddewis fel arall. Cyn hyn, derbyniwyd cefnogaeth o £0.42m gan Lywodraeth Cymru, ond daeth y gefnogaeth yma i ben ar 1 Ebrill 2023 ac mae'n parhau i fod yn bwysau cost parhaus.
- 34 Mae'r costau TGCh wedi cynnwys pwysau fel cynnydd yn y costau sy'n gysylltiedig â rhentu llinellau ffôn. Mewn ymateb i'r her ariannol hon, mae TGCh wedi gwneud penderfyniad strategol i liniaru costau trwy gael gwared ar y systemau hen ffasiwn hyn yn raddol a chroesawu datrysiadau amgen modern a chost-effeithiol sy'n cyd-fynd â datblygiadau technolegol cyfredol. Mae'r dull rhagweithiol hwn yn sicrhau effeithlonrwydd ariannol ac y mae hefyd yn rhoi'r Gwasanaeth mewn sefyllfa dda i elwa ar yr arbedion a'r swyddogaethau gwell y mae datrysiadau arloesol yn eu cynnig. Mae costau TGCh hefyd wedi cynyddu oherwydd y gofyniad i brynu caledwedd ychwanegol, gan gynnwys teclynnau galw a gliniaduron newydd yn lle'r rhai sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes.
- 35 Bu gwariant sylweddol hefyd wrth brynu cit tân ychwanegol, oherwydd yr adolygiad halogyddion sy'n parhau, ac mae wedi arwain at orwariant a ragwelir o £0.474m.

- 36 Mae'r sefyllfa alldro a ragwelir yn cynnwys costau ar gyfer amnewid offer gweithredol hanfodol a chit tân, meddalwedd AD wedi'i ddiweddarau a gwaith prosiect mewn perthynas â'r adolygiadau amrywiol sy'n cael eu cynnal ar hyn o bryd ledled y Gwasanaeth, gan gynnwys yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys.

Taliadau Trydydd Parti

- 37 Mae taliadau trydydd parti yn ymwneud â chytundebau lefel gwasanaeth gyda phartneriaid, gan gynnwys Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Cyngor Sir y Fflint, Cyngor Sir Gâr a Heddlu Gogledd Cymru. Mae'r cytundebau yn cynnwys darparu gwasanaethau cyfreithiol, gwasanaethau swyddogion monitro, gweinyddu pensiynau a chyfleusterau.
- 38 Ar hyn o bryd rhagwelir y bydd gorwariant o £0.017m yn y gwariant hwn. Mae hyn oherwydd y gwaith ychwanegol sy'n angenrheidiol o ganlyniad i'r newidiadau deddfwriaethol mewn perthynas â phensiynau diffoddwyr tân.

Ariannu Cyfalaf

- 39 Mae'r gyllideb ariannu cyfalaf yn neilltuo cyllid refeniw er mwyn ariannu gwariant cyfalaf ac mae'n cynnwys y ddarpariaeth isafswm refeniw a chostau llog ar fenthyca.
- 40 Mae'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw (MRP) yn cynrychioli'r isafswm y mae'n rhaid ei godi ar gyfrif refeniw awdurdod bob blwyddyn ar gyfer ariannu gwariant cyfalaf, a fydd wedi'i ariannu yn gyntaf gan fenthyciadau. Mae'n rhan o arferion cyfrifyddu pob Awdurdod, a'i nod yw sicrhau y gall yr Awdurdod dalu'r dyledion sydd ganddo yn sgil prynu asedau cyfalaf, megis adeiladau a cherbydau.
- 41 Mae'r rheoliadau'n ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod benderfynu ar swm MRP ym mhob blwyddyn ariannol, un a ystyrir yn ddarbodus gan ei fod yn cyfeirio at ofyniad cyllido cyfalaf sydd wedi'i gyfrifo (CFR). Yn dilyn trafodaethau gyda Chynghorwyr y Trysorlys, sef Arlingclose, gwnaed gwaith i adolygu'r polisi MRP a'r cyfrifiad MRP. Mae hyn wedi arwain at ostwng yr MRP i £1.902m ar gyfer 2023/24, o'i gymharu â chyllideb o £1.999m.
- 42 Mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys y costau llog sy'n gysylltiedig â benthyciadau'r Awdurdod. Oherwydd anwadalrwydd y sefyllfa economaidd, mae cost benthyca wedi parhau i gynyddu. Fodd bynnag, ni fu angen benthyca pellach gan y fod gwariant cyfalaf hyd yma wedi digwydd yn arafach o lawer na'r disgwyl, gan olygu y rhagwelir arbediad cyllideb o £0.428m.

- 43 Yn ogystal, mae'r Gwasanaeth wedi buddsoddi arian dros ben, ar sail tymor byr. Mae'r cyfraddau wedi parhau i godi yn ystod y flwyddyn, a buddsoddwyd adneuron er mwyn cael yr enillion mwyaf, yn unol â Strategaeth Rheoli'r Trysorlys. Mae'r sefyllfa arian parod yn cael ei hadolygu bob dydd ac mae unrhyw arian nad yw wedi'i ddefnyddio yn cael ei drosglwyddo i gyfrifon cadw amrywiol, er mwyn ennill llog. Hyd yn hyn derbyniwyd £0.296m mewn llog.
- 44 Oherwydd y gwaith parhaus o reoli'r gyllideb hon yn ofalus, gwnaed £0.825m o arbedion i gyd.

INCWM

- 45 Yn ogystal â'r ardoll awdurdodau cyfansoddol, mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys incwm disgwylidig ar gyfer ffioedd a thaliadau a grantiau.
- 46 Mae ffioedd a thaliadau yn ymwneud yn bennaf ag ailgodi tâl ar gyfer adeiladau a rennir â chyrrff eraill.
- 47 Mae incwm arall wedi cynyddu oherwydd cynnydd yn y ffioedd a godir ar gyrrff eraill ac elw o waredu cerbydau ac offer.

	Cyllideb (£m)	Blaenamcan (£m)	Amrywiant (£m)
Grantiau	0.854	0.854	0.000
Ffioedd a thaliadau	0.264	0.334	0.070
Cyfanswm	1.118	1.188	0.070

Cyllid Grant

- 48 Mae cyfanswm dyraniadau cyllid grant Llywodraeth Cymru 2023/24 yn £0.854m. Mae dadansoddiad manwl o'r cyllid grant ar gyfer 2023/24 i'w gael isod. Caiff pob grant ei fonitro'n ofalus drwy gydol y flwyddyn ariannol er mwyn nodi unrhyw amrywiannau ac i'n galluogi i gymryd camau adferol.

	Dyraniad (£m)
Lleihau Tanau Bwriadol	0.169
Offer Diogelwch yn y Cartref	0.240
Ymgysylltu â Phobl Ifanc ac Ieuencid	0.137
Cydnherthedd Cenedlaethol	0.308
Cyfanswm Cyllid Grant	0.854

RHAGLEN GYFALAF

- 49 Cymeradwyodd yr Awdurdod raglen gyfalaf o £3.532m, ym mis Ionawr 2023. Yn ogystal, roedd dyraniad o £3.00m ar gyfer prynu tir ar gyfer y ganolfan hyfforddi arfaethedig.
- 50 Yn unol â'r adroddiad alldro terfynol a gyflwynwyd yng nghyfarfod Gorffennaf 2023, cytunwyd ar y gofyniad am gyllid i'w drosglwyddo ymlaen o £0.625m ar gyfer cynlluniau na chwblhawyd yn 2022/23.
- 51 Oherwydd oedi parhaus, mae'r gwariant cyfalaf hyd yma yn £1.115m a rhagwelir mai'r blaenamcan ar gyfer diwedd y flwyddyn fydd £5.290m.
- 52 Fel sy'n wir gyda'r gyllideb refeniw, mae'r rhaglen gyfalaf yn wynebu pwysau o ran costau, gyda chostau cynyddol mewn perthynas â phrynu cerbydau a gwaith adeiladu. Mae hyn yn cael ei reoli drwy flaenoriaethu cyflawni prosiectau hanfodol.
- 53 Mae trosglwyddo cyllid ymlaen eisoes wedi'i amlygu, fel y gwelir isod. Mae cyfanswm o bum peiriant tân wedi'u harchebu; fodd bynnag, disgwylir i'r taliadau fesul cam ymestyn i 2024/25 oherwydd oedi o ran argaeledd slotiau adeiladu gyda'r cyflenwr.
- 54 Mae'r holl gynlluniau eraill sydd heb eu dechrau eleni wedi cael eu hadolygu, ac mae'r rhai sydd wedi'u cynnwys yn y tabl yn rhan o'r cynllun cyfalaf ar gyfer 2024/25.
- 55 Mae manylion y cynlluniau i'w gweld isod:

Cynllun	Dyraniad Gwreiddiol £m	Dyraniad Diwygiedig £m	Rhagolwg £m	Arian Treigl £m
2023/2024				
Adnewyddu Peiriannau Tân	1.430	0.475	0.475	0.960
Faniau amlbwrpas	0.189	0.189	0.269	
Peilot Fan Trydan	-	-	0.107	
Unedau Lles	0.150	0.150	0.150	
Adfywio Gorchymyn a Rheoli	0.600	0.600	-	-
Man Waith Adeiladu	0.483	0.100	0.100	
Tyrau Hyfforddi	0.250	0.250	-	0.250
Fflyd - system rhwystro cwympiadau a gwaith to	0.100	0.126	0.126	
Drysau bae peiriannau	0.180	0.180	0.180	0.057
Uwchraddio Gwresogi Llandudno	0.150	0.150	-	0.150
Gwaith yn Nhŷ Mwg Dolgellau	-	0.365	0.256	
Tir canolfan hyfforddi arfaethedig	3.000	3.000	3.000	
Heb ei ddyrannu	-	0.947	-	
Cyfanswm: Cynllun Cyfalaf Arian Treigl 2022/23	6.532	6.532	4.663	1.417
Tyrau Hyfforddi	0.307	0.307	0.307	
Faniau gorsaf amlbwrpas	0.160	0.160	0.162	
Adeiladau - Man Waith	0.158	0.158	0.158	
Cyfanswm: Arian Treigl	0.625	0.625	0.627	-
Cyfanswm	7.157	7.157	5.290	1.417

56 Nodir y dull ariannu a ragwelir ar gyfer y gwariant cyfalaf isod:

Cyllid	Swm £m
Benthyca	4.563
Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd	0.727
Cyfanswm	5.290

BENTHYCA

57 Mae gwariant cyfalaf yn cael ei ariannu'n bennaf trwy fenthyciadau allanol, ond yn y tymor byr mae'r Awdurdod yn defnyddio arian refereniw dros ben, a elwir yn fenthycia mewnol.

58 Mae'r Awdurdod yn parhau i ddefnyddio benthycia mewnol. Mae hyn yn golygu nad yw'r benthyciad cyfalaf sydd ei angen, felly y'i cyfrifwyd yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR), wedi'i ariannu'n llawn gan ddyled ar ffurf benthyciadau allanol, gan fod arian parod o gronfeydd wrth gefn, balansau a llif arian parod yr Awdurdod wedi'i ddefnyddio dros dro er mwyn ariannu gwariant cyfalaf ac i gynhyrchu arbedion refeniw. Fodd bynnag, wrth i gronfeydd wrth gefn gael eu defnyddio, rhaid cyfnewid y benthycia mewnol am fenthycia allanol.

DEFNYDDIO CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL A CHRONFEYDD WEDI'U CLUSTNODI

59 Nod cronfeydd wrth gefn yr Awdurdod yw darparu cyllid i'w fuddsoddi yng ngweithgareddau'r dyfodol ac i fod yn rhwyd ddiogelwch rhag heriau ariannol tymor byr o ganlyniad i ofynion gweithredu neu bwysau annisgwyl.

60 Ar hyn o bryd mae gan yr Awdurdod gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi sydd werth £6.22m, cyllid a gasglwyd dros y blynyddoedd diwethaf oherwydd llithro yn dilyn y pandemig o ran recriwtio a chyflawni prosiectau.

61 Yn 2022/23 neilltuwyd cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi ar gyfer ariannu costau a oedd i fod i gael eu hysgwyddo yn 2022/23, ond na ellid eu cwblhau ac a ohiriwyd oherwydd problemau â'r gadwyn gyflenwi. Hefyd, mae cronfeydd wrth gefn wedi'u sefydlu er mwyn ariannu codiadau mewn cyfraddau llog, cynnydd mewn chwyddiant, gwelliannau i'r system a gwelliannau i'r gwasanaeth.

62 Mae'r alldro amodol yn rhagdybio y bydd cronfeydd wrth gefn yn cael eu defnyddio yn ystod y flwyddyn, i wneud iawn am y gorwariant o £0.937m. Mae'r defnydd o gronfeydd wrth gefn yn cael ei adolygu fel rhan o broses monitro'r gyllideb.

DANGOSYDDION DARBODUS – CH2 2023/24

63 Mae'r Awdurdod yn mesur ac yn rheoli ei wariant cyfalaf a'i fenthyciadau trwy gyfeirio at y dangosyddion canlynol. Bellach mae Cod Darbodus CIPFA yn ei gwneud yn ofynnol i adrodd ar y rhain bob chwarter. Cyfrifir y dangosyddion yn seiliedig ar wybodaeth Strategaeth Cyfalaf 2023/24 a gymeradwywyd gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 24 Mawrth 2023

Gwariant Cyfalaf

64 Mae'r Awdurdod wedi ymgymryd â gwariant cyfalaf ac mae'n cynllunio gwariant cyfalaf fel y nodir isod:

	2022/23 gwirioneddol £m	2023/24 rhagolwg £m	cyllideb 2024/25 £m	cyllideb 2025/26 £m
--	--	------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------

Gwasanaethau'r Gronfa Gyffredinol	3.366	5.290	5.834	5.658
---	-------	-------	-------	-------

65 Ceir manylion pellach am brosiectau cyfalaf y Gronfa Gyffredinol hyd yn hyn o fewn adran Rhaglen Gyfalaf yr adroddiad hwn.

Gofyniad Ariannu Cyfalaf

- 66 Mae swm cronol yr Awdurdod o gyllid dyled sy'n weddill yn cael ei fesur gan y Gofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR). Mae hwn yn cynyddu gyda gwariant cyfalaf newydd a ariennir gan ddyled ac yn lleihau gydag MRP a derbyniadau cyfalaf a ddefnyddir i ddisodli dyledion.

	31.03.23 gwirioneddol £m	2023/24* rhagolwg £m	2024/25* rhagolwg £m	2025/26* rhagolwg £m
Gwasanaethau'r Gronfa Gyffredinol	28.877	32.158	34.407	36.749

*Mae'r tabl uchod yn cynnwys costau'r ganolfan hyfforddi arfaethedig.

Dyled Gros a'r Gofyniad Ariannu Cyfalaf

- 67 Mae canllawiau statudol yn nodi y dylai dyled aros yn is na'r gofyniad ariannu cyfalaf, ac eithrio yn y tymor byr. Mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio ac yn disgwyl parhau i gydymffurfio â'r gofyniad hwn yn y tymor canolig fel y dangosir isod.

	31.03.23 gwirioneddol £m	30.09.23 gwirioneddol £m	2023/24* rhagolwg £m	Cyllideb 2024/25* £m	Cyllideb 2025/26* £m
Dyled (gan gynnwys Prydlesi Cyllid)	26.650	22.200	20.787	25.960	29.683
Gofyniad Ariannu Cyfalaf	28.877	32.158	32.158	34.407	36.749

Dyled a'r Terfyn Awdurdodedig a'r Ffin Weithredol

- 68 Mae'n ofynnol yn gyfreithiol i'r Awdurdod osod terfyn benthyca fforddiadwy (a elwir hefyd yn Derfyn Awdurdodedig ar gyfer dyled allanol) bob blwyddyn. Yn unol â chanllawiau statudol, mae "ffin weithredol" is hefyd yn cael ei gosod fel lefel rhybudd pe bai dyled yn nesáu at y terfyn.

	Uchafswm dyled Ch2 2023/24 £m	Dyled ar 30.09.23 £m	Terfyn Awdurdodedig 2023/24 £m	Ffin Weithredol 2023/24 £m	Wedi cydymffurfio Do/Naddo
Benthyca	26.650	22.200	30.999	28.990	Do

- 69 Gan fod y ffin weithredol yn arf rheoli ar gyfer monitro yn ystod y flwyddyn, nid yw'n arwyddocaol os yw'r ffin weithredol yn cael ei thorri ar adegau oherwydd amrywiadau mewn llif arian, ac nid yw hyn yn cael ei gyfrif fel methiant cydymffurfio.

Cyfran Costau Cyllido i'r Llif Refeniw Net

- 70 Er na chaiff gwariant cyfalaf ei godi'n uniongyrchol ar y gyllideb refeniw, mae llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac MRP yn cael ei godi ar refeniw. Ystyrir y tâl blynyddol net yn gostau ariannu; mae hwn yn cael ei gymharu â'r ffrwd refeniw net h.y. y swm a ariennir o'r ardoll a grantiau cyffredinol y llywodraeth.

	2022/23 gwirioneddol	2023/24 rhagolwg	Cyllideb 2024/25	Cyllideb 2025/26
Costau ariannu (£m)	2.351	2.605	3.626	4.410
Cyfran y llif refeniw net	5.96%	5.87%	7.58%	8.65%

Dangosyddion Rheoli'r Trysorlys

- 71 Mae'r dangosyddion hyn o fewn Adroddiad Rheoli'r Trysorlys Ch2 2023/24.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Mae'r adroddiad hwn yn cysylltu ag amcanion llesiant hirdymor GTAGC. Mae cyllid ar gyfer y Gwasanaeth o fudd i gymunedau Gogledd Cymru ac yn sicrhau bod digon o fuddsoddiad yn cael ei wneud mewn seilwaith i alluogi'r gwasanaeth i ddarparu ymatebion brys a gwaith atal ymhell i'r dyfodol.
Cyllideb	Mae'r gyllideb yn cael ei gosod bob blwyddyn yn unol â darpariaeth arfaethedig y gwasanaeth sy'n cynnwys ymateb brys a gwaith atal.
Cyfreithiol	Mae'n ofynnol yn gyfreithiol i'r Awdurdod lunio'r Datganiad o Gyfrifon yn unol â'r safonau a ragnodir.
Staffio	Mae rheolaeth ariannol effeithiol yn cefnogi strategaeth hirdymor y gweithlu i sicrhau bod yr Awdurdod yn gallu cyflawni ei gyfrifoldebau.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/y Gymraeg	Dim
Risgiau	Caiff incwm a gwariant eu monitro'n ofalus i sicrhau bod gwyradau o'r gyllideb a gymeradwywyd yn cael eu nodi a'u hysbysu'n briodol i'r Aelodau.